

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»
Василь МАРТИНЮК
« 27 вересня » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни «Страхові послуги»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Циклова комісія фінансово-економічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні семінарські	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Всього годин	Екзамен / залік
Денна	III	6	27	27	3	33	90	екзамен

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, затвердженої Педагогічною радою ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ» 27 червня 2023 р.

Робоча програма складена викладачами Камінською О.М., Галином Б.О.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних дисциплін

Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Голова циклової комісії

к.е.н. Мирослава ОПРИСОК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Страхові послуги»

1. Опис навчальної дисципліни «Страхові послуги»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 07«Управління та адміністрування»	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки
Модулів: 3 (6-й семестр)	Спеціальність: <u>072</u> <u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	Рік підготовки – 3-й Семестр – 6-й
Змістових модулів: 2 (6-й семестр)		Лекції – 27 год. Практичні, семінарські – 27 год.
Загальна кількість годин – 90 год.		Самостійна робота – 33год. Індивідуальні завдання – 3 год.
	Освітньо-професійний ступінь – <u>фаховий молодший бакалавр</u>	Вид підсумкового контролю: іспит (6-й семестр)

2. Мета й завдання вивчення дисципліни „Страхові послуги”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Головною метою дисципліни є: вивчення механізму надання страхових послуг юридичним і фізичним особам, що дозволить сформувати рівень знань, який дасть змогу плідно працювати на страховому ринку; формування знань щодо змісту та організації роботи страховиків з приводу забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страхових послугах, та розвитку ринку страхових послуг в сучасних умовах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є опанування знаннями стосовно відносин, що виникають в процесі формування та розвитку ринку страхових послуг.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення сутності страхових послуг;
- засвоєнні форм та видів страхових послуг та дослідженні особливостей їхньої реалізації;
- висвітлення ролі маркетингу в страховій діяльності;
- організація роботи страхових компаній щодо здійснення андеррайтингу та укладення договорів страхування;
- вивчення механізму надання страхових послуг з основних видів особового страхування, страхування майна і відповідальності;
- розумінні сутності, необхідності використання та можливостей розширення асортименту страхових послуг з урахуванням ринкового попиту на ці послуги та необхідності їх імплементації в сучасних умовах;
- дослідженні ефективності механізму державного регулювання ринку страхових послуг;
- оволодінні сучасною нормативно-правовою базою сфери страхових послуг.

2.3. Попередні умови

Вивчення курсу “Страхові послуги” передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань з навчальних дисциплін «Фінанси», «Гроші та кредит», а також цілеспрямованого опрацювання спеціальної літератури, активної роботи на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань.

2.4. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати:

- економічний зміст страхової послуги та її особливості;
- етапи формування та реалізації страхової послуги;
- особливості оформлення страхового договору щодо купівлі-продажу страхової послуги;
- сутність, види та форми страхової послуги з особового та майнового страхування;
- сутність, види та форми страхової послуги з страхування відповідальності;
- сучасну нормативно-правову базу у сфері страхових послуг.

вміти:

- орієнтуватися на ринку страхових послуг щодо обґрунтовано вибору та впровадження страхової послуги;
- аналізувати вітчизняний та світовий ринок страхових послуг;
- здійснювати аналіз основних показників діяльності ринку страхових послуг.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 9. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Результати навчання:

РН 02. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності.

РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.

3. Програма дисципліни „Страхові послуги”

Змістовий модуль 1.

Сутність та особливості надання страхових послуг. Послуги з медичного страхування, страхування життя та нещасних випадків

Тема 1. СТРАХОВА ПОСЛУГА Й ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Визначення та особливості страхової послуги. Економічна необхідність надання страхових послуг фізичним і юридичним особам та розширення їх асортименту.

Класифікація страхових послуг за способом споживання, за критерієм клієнта, за об'єктами страхування, за формами здійснення.

Роль маркетингу в страховій діяльності. Служба маркетингу страхової компанії та її функції.

Маркетингові дослідження і маркетингова політика страховика.

Інструменти маркетингу та їх вплив на страхову діяльність. Страховий продукт. Ціна страхового продукту. Реалізація страхового продукту. Засоби сприяння реалізації продуктів.

Реалізація страхових продуктів та основні її етапи:

- аквізиція;
- супровід договору страхування;

- дії при настанні страхового випадку та страхове відшкодування.

Вивчення і формування попиту на страхові послуги. Система продажу страхових послуг (так звані “канали збуту”). Безпосередній (прямий) продаж. Продаж через страхових посередників. Продаж через нестрахових посередників (банки, Інтернет, спеціалізовані магазини та ін.).

Роль страхових посередників у реалізації страхових продуктів. Права і обов’язки страхових посередників. Вимоги законодавства України до страхових посередників.

Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами і вимоги до неї.

Контроль страхових компаній та органу страхового нагляду за реалізацією страхових послуг.

Тема 2. ПОРЯДОК УКЛАДЕННЯ ТА ВЕДЕННЯ СТРАХОВОЇ УГОДИ

Етапи страхової угоди: заява про страхування; андеррайтинг; укладення договору страхування; видача полісів; врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.

Заява про страхування: форма, зміст, значення.

Андеррайтинг: оцінка ризику, вирішення питання про прийняття об’єкта на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття; франшиза; винятки і застереження; розрахунок страхової премії. Система страхового забезпечення.

Процедура підготовки та укладення договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Зміст та структура страхового полісу. Страхове свідоцтво. Страховий сертифікат.

Правила та умови страхування.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування

характеру і розмірів збитків. Акт про страховий випадок. Виплата відшкодування.

Тема 3. СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ТА ПЕНСІЙ

Необхідність і значення страхового захисту життя та пенсій громадян. Особливості страхування життя.

Закону України «Про страхування» про термін «страхування життя», ризику з цього виду страхування та вимоги щодо його здійснення.

Класифікація видів страхування життя. Поняття про захисні, нагромаджувальні і змішані види страхування життя. Індивідуальні та колективні види страхування життя.

Характеристика страхових послуг зі страхування життя на українському страховому ринку. Порядок здійснення основних різновидів нагромаджувального і змішаного страхування життя: традиційних видів

змішаного страхування життя, страхування життя дітей до повноліття і вступу в шлюб; страхування дітей для отримання освіти; родинного страхування та інших видів.

Порядок страхування життя для отримання додаткової пенсії.

Основи побудови тарифів зі страхування життя. Таблиця смертності та її значення.

Організація роботи страхової компанії, пов'язаної із здійсненням страхуванням життя та пенсій. Порядок укладення і обслуговування страхового договору.

Організація роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам.

Тема 4. СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

Необхідність та значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Розвиток і сучасний стан страхування від нещасних випадків. Основні види та форми здійснення.

Обов'язкові види страхування життя і здоров'я згідно Закону України „Про страхування”.

Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті та порядок його здійснення.

Добровільні види страхування від нещасних випадків та порядок їх здійснення. Індивідуальне страхування від нещасних випадків: дітей, школярів, молоді і студентів, дорослих.

Колективне страхування від нещасних випадків (туристів, працівників підприємств). Особливості укладення договору страхування від нещасних випадків та порядок здійснення страхових виплат.

Тема 5. МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Страхова медицина та медичне страхування. Необхідність, сутність та сучасний стан розвитку медичного страхування в Україні. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми здійснення медичного страхування та їх особливості.

Обов'язкове медичне страхування (ОМС). Принципи здійснення. Суб'єкти ОМС. Проблеми впровадження в Україні. Проект Закону України „Про загальнообов'язкове державне медичне страхування” і особливості його здійснення.

Добровільне медичне страхування (ДМС). Об'єкт та суб'єкти ДМС. Договір страхування. Порядок укладення та виконання умов договору ДМС. Функції консультативно-диспетчерського пункту (КДП). Порядок виплат за договорами ДМС.

Види ДМС. Страхування здоров'я на випадок хвороби. Безперервне страхування здоров'я. Медичне страхування громадян, котрі виїжджають за кордон.

Порядок надання медичної допомоги іноземним громадянам, які тимчасово перебувають на території України.

Змістовий модуль 2.

Послуги, які надаються у сфері майнового страхування та страхування відповідальності

Тема 6. СТРАХУВАННЯ МАЙНА ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Зміст поняття „підприємницькі ризики”. Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Форми і види страхування.

Страхування на випадок вогню, стихійного лиха та крадіжки. Основний та додатковий договори страхування. Характеристика основних умов страхування. *Примітка:* в цій та кожній наступній темі всі види страхування вивчаються за схемою:

- суб'єкти страхування;
- об'єкти страхування;
- обсяг відповідальності;
- страхова оцінка, страхова сума;
- андеррайтинг і укладення договору страхування;
- страхові тарифи і страхові премії;
- франшиза і система відповідальності;
- винятки і застереження;
- порядок визначення збитків і виплата страхового відшкодування.

Документи, необхідні для виплати.

Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється; за забезпечення зайнятості робочих місць; забруднення навколишнього середовища, страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємства.

Тема 7. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ

Сучасний механізм страхового захисту аграрного сектору економіки. Форми і види страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Закон України „Про страхування” про обов'язкове страхування врожаю сільськогосподарських культур в державних сільськогосподарських підприємствах, страхування озимих зернових і цукрових буряків в господарствах всіх форм власності. Особливості визначення вартості врожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової

компанії по визначенню збитків і страхового відшкодування. Визначення факту й причин загибелі (пошкодження) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодження) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування.

Добровільне страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхування посівів сільськогосподарських культур. Методики визначення збитків.

Основні умови страхування тварин в сільськогосподарських підприємствах. Особливості добровільного страхування дорослого поголів'я, молодняка та племінних тварин.

Обов'язкове страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків.

Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Питання вдосконалення механізму страхового захисту аграрного сектору економіки в умовах ринку.

Тема 8. СТРАХУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ РИЗИКІВ

Необхідність та значення страхування технічних ризиків. Розвиток страхування технічних ризиків на ринку страхових послуг України.

Види страхування та характеристика їх умов.

Страхування будівельно-монтажних ризиків. Умови страхування.

Страхування машин від поломок. Умови страхування.

Страхування електронної техніки. Страхування післяпускових гарантійних зобов'язань. Умови страхування.

Тема 9. СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ

Необхідність та значення страхування у фінансово-кредитній сфері.

Взаємозв'язок кредиту і страхування. Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична.

Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів. Страхування товарних кредитів. Страхування кредитів під інвестиційні засоби. Страхування споживчих кредитів. Страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу. Страхування експортних кредитів.

Основні різновидності страхування кредитів: страхування ризику непогашення кредиту; страхування майнової застави (іпотеки).

Специфічні види страхування при страхуванні кредитних ризиків: страхуванні відповідальності позичальника за непогашення кредиту, страхування виданих гарантій (порук) і отриманих гарантій (порук) та порядок їх здійснення.

Страховання комерційних (товарних) та споживчих кредитів (продажу товарів на виплат).

Особливості страхування банківських депозитів на випадок їх втрати внаслідок банкрутства банку.

Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків. Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування втрати прибутку (доходу) внаслідок знищення застрахованого майна; страхування ризику неплатежу, ризику невиконання договірних зобов'язань.

Тема 10. АВТОТРАНСПОРТНЕ СТРАХУВАННЯ

Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків.

Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування.

Страховання автомобілів (автокаско). Характеристика умов страхування.

Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. Закон України „Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Права і обов'язки членів МТСБ.

Міжнародна система “Зелена картка”, її розвиток.

Страховання вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом.

Базові умови поставки «Інкотермс» та їх зв'язок зі страхуванням.

Тема 11. МОРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ

Необхідність і особливості страхування морських ризиків. Суб'єкти страхування. Клуби взаємного морського страхування.

Визначення договору морського страхування в Кодексі торговельного мореплавання.

Обов'язкові види морського страхування.

Страховання засобів водного транспорту (каско). Класифікація суден за категоріями ризику. Особливості визначення збитку. Види збитків:

- фізична загибель, ушкодження, ламання;
- виникнення відповідальності перед третіми особами;
- витрати судновласника.

Обсяг покриття. Умови та правила страхування. Поняття про окрему і спільну аварію.

Страховання відповідальності судновласників: перед третіми особами, за забруднення державних територіальних вод.

Страховання відповідальності морського перевізника та виконавця робіт, пов'язаних із обслуговуванням морського транспорту, щодо відшкодування

збитків, завданих пасажиром, багажу, пошти, вантажу, іншим користувачам морського транспорту та третім особам.

Страховання відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів.

Страховання фрахту.

Добровільні види морського страхування. Страхування вантажів та багажу, страхування відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника). Інші види.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на морському транспорті: членів команди, пасажирів. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Характеристика інших умов страхування.

Перспективи розвитку морського страхування в Україні.

Тема 12. АВІАЦІЙНЕ СТРАХУВАННЯ

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Законодавча база авіаційного страхування. Авіаційний поліс Ллойда.

Особливості розвитку авіаційного страхування в Україні. Обов'язкові та добровільні види авіаційного страхування.

Обов'язкове авіаційне страхування цивільної відповідальності, яке включає:

- страхування повітряних суден;
- страхування відповідальності повітряного перевізника за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу, пошти, вантажу;
- страхування відповідальності експлуатанта повітряного судна за шкоду, заподіяну третій особі;
- страхування членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу;
- страхування працівників замовника авіаційних робіт, пов'язаних із забезпеченням технологічного процесу під час виконання авіаційних робіт.

Добровільні види авіаційного страхування. Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом. Страхування відповідальності обслуговування повітряного простору. Інші види.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Види страхування й умови їх здійснення.

Космічне страхування та його роль в забезпеченні економічного захисту космічної діяльності держави при реалізації космічних проектів. Характеристика ризиків космічних проектів. Види обов'язкового страхування космічних ризиків.

Особливості системи перестрахування авіаційних та космічних ризиків.

Тема 13. СТРАХУВАННЯ МАЙНА Й ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ГРОМАДЯН

Індивідуальна власність громадян як об'єкт страхування. Розвиток і сучасний стан страхування індивідуальної власності громадян. Види послуг страхових компаній громадянам – власникам майна. Суб'єкти страхування.

Страховання нерухомого майна громадян (будівель і споруд).

Страховання майна, котре належить підприємцям, які здійснюють діяльність без утворення юридичної особи.

Страховання тварин у господарствах громадян. Страховання домашнього майна. Страховання квартир. Інші види страхування майна громадян.

Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами. Види і форми страхування.

Обов'язкове страхування відповідальності власників собак щодо шкоди, яка може бути заподіяна третім особам. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї.

Обов'язкове страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам.

4. Тематичний план дисципліни „Страхові послуги”

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Сутність та особливості надання страхових послуг. Послуги з медичного страхування, страхування життя та нещасних випадків				
Тема 1. Страхова послуга і особливості її реалізації	2	2	2	-
Тема 2. Порядок укладення та ведення страхової угоди	2	2	2	-
Тема 3. Страхування життя та пенсій	2	2	3	1
Тема 4. Страхування від нещасних випадків	2	2	3	0.5
Тема 5. Медичне страхування	2	2	3	-
Змістовий модуль 2. Послуги, які надаються у сфері майнового страхування та страхування відповідальності				
Тема 6. Страхування майна та відповідальності підприємств	2	2	3	0.5
Тема 7. Сільськогосподарське страхування	2	2	3	-
Тема 8. Страхування технічних ризиків	2	2	2	-
Тема 9. Страхування фінансово-кредитних ризиків	2	2	3	-
Тема 10. Автотранспортне страхування	4	4	3	1
Тема 11. Морське страхування	2	2	2	-
Тема 12. Авіаційне страхування	2	2	2	-
Тема 13. Страхування майна і відповідальності громадян	1	1	2	-
Разом	27	27	33	3

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1. Страхова послуга й особливості її реалізації

Питання для обговорення:

1. Визначення та особливості страхової послуги. Класифікація страхових послуг.
2. Особливості маркетингу в страхуванні та його завдання.
3. Інструменти маркетингу та їх вплив на страхову діяльність
4. Страхові посередники.
5. Реалізація страхових послуг. Канали продажу страхових продуктів та їх характеристика.
6. Реклама страхових послуг. Види страхової реклами і вимоги до неї.

Література: 3, 4, 5, 7, 9, 11, 25, 26.

Практичне заняття 2. Порядок укладення та ведення страхової угоди

Питання для обговорення:

1. Страхова угода та основні етапи її виконання.
2. Заява про страхування, її значення і зміст.
3. Андеррайтинг та його завдання.
4. Договір страхування і його зміст.
5. Правила та умови страхування. Вимоги щодо розробки правил.
6. Відповідальність згідно договорів страхування. Права і обов'язки сторін.
7. Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.
8. Практична робота з укладення договорів.

Література: 3, 4, 5, 9, 11, 26, 27,28

Практичне заняття 3. Страхування життя та пенсій

Питання для обговорення:

1. Економічні особливості страхування життя та пенсій. Види страхування життя.
2. Основи побудови тарифів зі страхування життя. Таблиця смертності та її значення.
3. Організація роботи страхової компанії, пов'язаної зі здійсненням страхування життя та пенсій. Порядок укладення і обслуговування страхового договору.
4. Організація роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам.

Література: 3, 4, 5, 9, 10, 11, 25, 27.

Практичне заняття 4. Страхування від нещасних випадків

Питання для обговорення:

1. Необхідність, значення та розвиток ризикових видів особового страхування. Види та форми страхування.
2. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків, їх характеристика.
3. Добровільне індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків.
4. Колективні види добровільного страхування від нещасних випадків.
5. Страхування дітей (школярів) від нещасних випадків.
6. Страхування туристів від нещасних випадків.

Література: 3, 4, 5, 9, 11, 14, 25, 27.

Практичне заняття 5. Медичне страхування

Питання для обговорення:

1. Обов'язкове медичне страхування (ОМС) та його сутність.
2. Добровільне медичне страхування (ДМС) та його особливості. Умови, суб'єкти і об'єкти страхування.
3. Види ДМС та їх характеристика:
 - страхування здоров'я на випадок хвороби;
 - безперервне страхування здоров'я;
 - страхування громадян, які виїжджають за кордон.
4. Проблеми розвитку медичного страхування на страховому ринку України.

Література: 3, 4, 5, 8, 9, 11, 25, 27.

Практичне заняття 6. Страхування майна та відповідальності підприємств

Питання для обговорення:

1. Характер підприємницьких ризиків. Роль страхування в забезпеченні потреб підприємств в страховому захисті.
2. Страхування майна підприємств від вогню та інших небезпек.
3. Страхування підприємств від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.
4. Страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції.
5. Страхування інших видів відповідальності підприємства (відповідальності роботодавця, відповідальності за забруднення довкілля).

Література: 3, 4, 5, 9, 11, 17, 25, 27.

Практичне заняття 7. Сільськогосподарське страхування

Питання для обговорення:

1. Економічна необхідність і сучасний стан сільськогосподарського страхування.
2. Характеристика основних умов обов'язкового та добровільного страхування врожаю сільськогосподарських структур.
3. Страхування тварин сільськогосподарських підприємств.
4. Страхування основних, оборотних фондів та іншого майна сільськогосподарських підприємств.
5. Визначення збитку та страхового відшкодування зі страхування різних видів майна сільськогосподарських підприємств.

Література: 3, 4, 5, 9, 11, 25, 27.

Практичне заняття 8. Страхування технічних ризиків.

Питання для обговорення:

1. Економічна необхідність, сутність та розвиток страхування технічних ризиків.
2. Страхування будівельно-монтажних ризиків.
3. Страхування машин від поломок.
4. Страхування електронної техніки.
5. Страхування післяпускових гарантійних зобов'язань.

Література: 3, 4, 5, 9, 11, 25, 27.

Практичне заняття 9. Страхування фінансово-кредитних ризиків

Питання для обговорення:

1. Страхування кредитних ризиків: необхідність, значення та економічний зміст. Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів.
2. Особливості страхування банківських кредитів:
 - а) страхування ризику неповернення кредиту;
 - б) страхування відповідальності позичальника за неповернення кредиту банку або іншому кредитору;
 - в) страхування виданих і отриманих гарантій або порук.
3. Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків.
4. Страхування від втрат прибутку.
5. Характеристика інших видів фінансових ризиків.

Література: 3, 4, 5, 9, 11, 25, 27.

Практичне заняття 10. Автотранспортне страхування

Питання для обговорення:

1. Необхідність, сутність та розвиток системи автотранспортного страхування.
2. Страхування автотранспортних засобів (каско).
3. Страхування вантажів, що перевозяться автотранспортом.
4. Страхування цивільно-правової відповідальності власників автотранспортних засобів.
5. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції.

Література: 3, 4, 5, 9, 11, 19, 25, 27.

Практичне заняття 11. Морське страхування

Питання для обговорення:

1. Необхідність, сутність та значення морського страхування.
2. Особливості організації морського страхування.
3. Об'єкти та види морського страхування, характеристика основних умов:
 - страхування морських суден;
 - страхування відповідальності власників суден;
 - страхування фрахту (доходів від фрахту);
 - страхування вантажів;

Література: 3, 4, 5, 9, 11, 25, 27.

Практичне заняття 12. Авіаційне страхування.

Питання для обговорення:

1. Необхідність, значення і особливості страхування авіаційних ризиків. Розвиток авіаційного страхування в Україні.
2. Авіаційний поліс Ллойда.
3. Страхування повітряних суден.
2. Страхування відповідальності власників повітряних суден.
3. Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом.
4. Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті.

Література: 3, 4, 5, 11, 25, 27.

Практичне заняття 13. Страхування майна і відповідальності громадян

Питання для обговорення:

1. Характеристика асортименту послуг зі страхування майна і відповідальності громадян.
2. Аналіз основних умов діючих видів добровільного страхування майна, що належить громадянам: будівель; тварин; домашнього майна; квартир; транспортних засобів; інших видів.
3. Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами.
4. Види страхування та форма їх здійснення.

Література: 5, 9, 11, 15,16, 25, 27.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем ефективного функціонування компанії.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації	2
2	Тема 2. Порядок укладення та ведення страхової угоди	2
3	Тема 3. Страхування життя та пенсій	3
4	Тема 4. Страхування від нещасних випадків	3
5	Тема 5. Медичне страхування	3
6	Тема 6. Страхування майна та відповідальності підприємств	3
7	Тема 7. Сільськогосподарське страхування	3
8	Тема 8. Страхування технічних ризиків	2
9	Тема 9. Страхування фінансово-кредитних ризиків	3
10	Тема 10. Автотранспортне страхування	3
11	Тема 11. Морське страхування	2
12	Тема 12. Авіаційне страхування	2
13	Тема 13. Страхування майна та відповідальності громадян	2
	Разом	33

Форми самостійної роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення тем курсу та окремих питань за навчальною літературою, монографіями, науковими статтями, законодавчими та іншими нормативно-правовими актами;
- підготовка до семінарських занять;
- підготовка до письмових рубіжних атестацій за змістовими модулями;
- підготовка рефератів та наукових доповідей на студентські наукові гуртки та наукові конференції.

7. Індивідуальні завдання – 3 год.

Індивідуальне завдання виконується у вигляді реферату, доповідей обсягом до 20 сторінок. Метою виконання індивідуального завдання є закріплення рівня теоретичних знань, набутих під час лекційних занять та самостійної роботи. Завдання вибирається студентом відповідно до номеру у списку групи.

Роботу студент виконує з використанням комп'ютера на аркушах формату А4 (210x297 мм). Застосовується шрифт – Times New Roman, кегель – 14 п., міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: верхнє, нижнє та ліве – 20 мм, праве – 10 мм.

Захист індивідуального завдання відбудеться у терміни, спільно обумовлені студентами і викладачем.

№ п/п	Тема курсу та тематика індивідуальних завдань	Термін контролю
1	Страховання життя 1. Скласти тестові завдання з теми (2-3 до кожного питання плану практичного заняття). 2. Скласти глосарій до теми з 10 термінів. 3. Підготувати реферативну доповідь та цікаві факти по темі: Весільне страхування.	6 тиждень
Разом за тему 1 (бали)		40
2	Автотранспортне страхування 1. Скласти тестові завдання з теми (2-3 до кожного питання плану практичного заняття). 2. Скласти глосарій до теми з 10 термінів. 3. Дослідити ринок автострахування в Україні	8 тиждень
Разом за тему 4 (бали)		60
Разом		100

Оцінювання успішності студента з виконання завдань індивідуальної роботи

Формування умов оцінювання успішності студента з виконання і-того завдання індивідуальної роботи.

Оцінка «0» означає, що завдання не виконано.

Оцінка «1-59» означає, що виконано менш 30% завдань теми.

Оцінка «60-64» означає, що виконано менш 50% завдань теми.

Оцінка «65-74» означає, що студентом виконано 100% завдань теми, проте продемонстровано поверхневе ознайомлення з матеріалом теми, містить неточності, або неправильні висновки.

Оцінка «75-84» означає, що у виконаному завданні є недоліки, які не вплинули особливо на висновки та відповіді.

Оцінка «85-89» означає, що матеріал засвоєно повністю. Студент показав уміння не тільки правильно висвітлювати отримані знання, але й використовувати їх для аналізу і оцінки кількісної сторони явищ і процесів. При цьому в відповіді є незначні недоліки.

Оцінка «90-100» означає, що при виконанні завдання студент показав не тільки уміння висвітлювати отримані знання, а й продемонстрував здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на дане питання, уміння висловити свою точку зору чи аргументувати свою позицію з дискусійних питань.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіапроектора та інших ТЗН; практичні заняття, в тому числі у комп'ютерному класі; індивідуальні заняття; виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача та самостійно; робота в мережі Інтернет; виконання індивідуальних завдань.

9. Методи контролю

В процесі вивчення дисципліни «Страхові послуги» використовуються такі методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання директорської контрольної роботи;
- оцінювання виконання індивідуального завдання;
- іспит.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Страхові послуги» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Разом
Теми 1-3 (модульна контрольна робота, поточне оцінювання, тестовий контроль)	Директорська контрольна робота Теми 1-8	Залік (середнє арифметичне за поточними оцінками)	Іспит	
15 %	30 %	15 %	40%	100 %

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни «Страхові послуги».
2. Питання для підготовки до здачі іспиту.
3. Питання для поточного контролю.
4. Тестові завдання.
5. Презентації.
6. Завдання для проведення модульного контролю, ДКР.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2019. 198 с.
2. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страховий менеджмент : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2018. 252 с.
3. Базилевич В.Д. Страхування: підручник. Київ: Знання, 2018. 1019 с.
4. Говорушко Т. А. Страхові послуги: навч. посіб./ 3-є видання. Київ: ЦУЛ, 2019. 376 с.
5. Журавка О. С. Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

6. Клапків Л. М., Клапків Ю. М., Свірський В. С. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління : монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020. 171 с.
7. Клапків Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020.568 с.
8. Кнейслер О. В. Медичне страхування в Україні: реалії функціонування та перспективи розвитку : монографія / Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 192 с.
9. Колупаєва І. В. Страхування: підручник. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Харків. торг.-екон. ін-т. Харків: Стильна типографія, 2018. 741 с.
10. Кривицька О. Р. Аналіз діяльності суб'єктів ринку страхування життя: монографія. Острого: Нац. ун-т «Остроз. акад.», 2019. 359 с.
11. Плиса В. Й. Страхування: підручник, третє вид, випр. й доп. Київ: Каравела, 2021. 440 с.
12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10756>.
13. Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів: Постанова Кабінету Міністрів України №1211 від 17.08.2002 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1211-2002-п>.
14. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова Кабінету Міністрів України № 959 від 14. 08. 1996 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п>.
15. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї: Постанова Кабінету Міністрів України № 402 від 29.03.2002 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP020402.html.
16. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам: Постанова Кабінету Міністрів України № 944 від 09. 07. 2002 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/944-2002-п>.
17. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру: Постанова Кабінету Міністрів України № 1788 від 16. 11. 2002 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1788-2002-п>.
18. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг №850 від 07.06.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18>
19. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України № 1961 – IV від 01.07.2004 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1961-15/print1435734407637863>.
20. Про страхування: Закон України від 18 лист. 2021 р. № 1909 – IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
21. Про страхування: Закон України № 85/96 від 07. 03. 1996 р. з останніми змінами і доп. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
22. Розпорядження Нацкомфінпослуг «Про внесення змін до деяких нормативноправових актів щодо коригування фінансового результату до оподаткування» від 04.02.2016 р. № 295. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0273-16#Text>.

23. Розпорядження Нацкомфінпослуг «Про внесення змін до Методики формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя» від 18.09.2018 р. № 1638. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-18>.
24. Розпорядження Нацкомфінпослуг «Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика» від 07.06.2018 р. № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18#Text>.
25. Сосоновська О.О. Страхування: навч. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
26. Пацурія Н. Б. Правове регулювання діяльності у сфері страхування та перестраховання: проблеми теорії та практики : монографія / Н. Б. Пацурія, І. М. Войцеховська, А. С. Головачова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Ліра-К, 2017. 254 с.
27. Терещенко Т. Є. Страхування : навч. посіб. Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.
28. Уралова Ю. П. Господарсько-правове регулювання посередницької діяльності у сфері страхування : монографія; Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 163 с.
29. Шкварчук Л. О. Вступ до фаху Фінанси, банківська справа та страхування : навч. посіб. Львів : Простір-М, 2019. 230 с.
30. Якимова Н. С. Світова практика функціонування систем страхування по безробіттю в умовах трансформації поведінкових моделей суб'єктів ринку праці. Бізнес-навігатор. 2019. Вип. 6.1-2. С. 125-131.

Інформаційні ресурси

31. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
32. Офіційний сайт Інтернет-журналу Forinsurer. URL: <https://forinsurer.com/>
33. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com/>
34. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
35. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
36. Офіційний сайт Федерації страхових посередників України. URL: <http://fspu.com.ua/>